

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 8

urn:nbn:de:bsz:31-103771

vrbs fuit, vocabulum potius idem, quam idem solum habuisse crediderim. Nec enim adfentiar Sansouino, qui eam urbem alio nomine adhuc scribit esse caput Persiæ. sic enim lib. 6. del governo di diuersi regni inquit: *La città principale (di Persia) è Siras, detta dagli antichi Persepoli?* Sed quo auctore id nobis persuadere nititur? quo argumento?

VESTIGIVM) Sic de Veis Florus 1, 12, 11. Hoc tunc Veientes fuere: nunc fuisse quis meminit? quæ reliquæ? quodue vestigium? Laborat annalium fides, ut Veios fuisse credamus. Sic Carthaginis solo aratrum inductum esse à Modestino in l. 21. quib. mod. vsufr. amitt. didicimus. Iosephus de bel. Iud. 7, 1. *ambitum civitatis (Hierosol.) ita complanauere diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitatum aliquando esse vix crederent.* Sed quid hæc conquirō, quasi rara aut singularia? Quin potius cum Auentino lib. 1. hist. Bauar. verba Flori proferam in communem de mortalitatis imbecillitate definitionem: *Maximarum urbium, populorum potentissimorum nulla reliquæ, nulla vestigia supersunt: laborat annalium, diplomatumque fides, ut illos fuisse credamus.* Adde Leandri descriptionem Italiæ fol. 7. f. 2.

5, 8, 1. **ECBATANA**) Herodotus 1, 98. *Deioces igitur imperio potius, Medos compulsi vnum oppidum condere: ut hoc vno conuinitio exornatoque, aliorum non ita magnam curam haberent. Obsequentibus quoque hac in re Medis, mania constituit arpta simul & valida, quæ nunc Ecbatana appellantur &c. Plin. 6, 14. contra: Ecbatana caput Medie Seleucus condidit.* Ego interpretor prius dirutam postea à Seleuco instauratam. neque dubitandum. Alii Dario Hytaspis F. attribuunt. Est & aliud oppidum in Syria huic amplissimæ civitati cognomine. Herodotus 3, 62. *Ἐκβάταναι τῆς Συρίας.* Meminit & Plin. 6, 13. Est autem nomen compositum. prius membrum monosyllabum est nomen fortasse proprium. Nam id asserere mecum non est. Alterum constanter asserimus Chaldaicum esse, & palatium, siue regiam significare, *בֵּית בַּרְזַח* Bethan, aut *Baishan*. Vnde & illa vrbs sine priore membro dicitur *Βάρζαναι*, vel *Βαρθαναι*, auctore Stephano. *Βάρζαναι* bis legitur apud Isidorum Characenum. Demetrius apud Stephanum: *Agbatana duplicia sunt, alia quidem Media, alia vero Syria.* Diuersitas prioris membri *ΑΓ-Βάρζαναι*, & *ΕΓ-Βάρζαναι* satis ostendit vocem esse compositam. Scaliger ad Num. Euseb. MCCCIX. vbi *Deioces Ecbatanam condidit.* Diodor. 2, 13. antiquiorem eam urbem facit Semiramide, & propterea multo magis Deiocæ. Historia Iudith. cap. 1. quendam *Arphaxad* eius conditorem tradit. Sed *condere* dicuntur etiam qui instaurant. ut ostendi ad Flor. 1, 3, 1. & in Indicibus Flori ac Iustini. vnde non meruit censuram viri docti (in vita Plutarchi. cap. I.) Apollodorus lib. II. rer. Bæoticarum ita scribens: *λίγαι τῆς ὀικιστῶν γενιάς τῆς πολιτισμῶν (χαίρειναι) Χαίρωναι.* Ceterum pro *Ecbatana* in Curtianis Codd. aliquot locis scriptum est *Batana* & *Batana*, ut non immerito dubites sic scripsisse Curtium: quando & in aliis auctoribus ita reperiri ex Scaligeri verbis didicimus, eoque modo apud Nonium in *Cercurus* ex Lucillio scriptum fuisse tradit Bapt. Pius Annotat. poster. sylloge 3. c. 130. *Bathanam & Babylonem* ibo. quamquam ibi rescribendum omnibus etiam Curtianis locis putauerit *Ecbatana* vel *Ecbatanam*.

VRBEM HANC) Plures MSS. *Vrbs hæc*: manifesto indicio nihil horum esse à Curtio.

ÆSTIVA AGENTIBVS) Alii *gentibus*: omittis quæ sequuntur, *sedes est.* pro quo Rader, *mallet regibus*; Acidal. *genti*: sed rectum est *agentibus*, ut intelligantur Parthi, non quilibet, sed reges. Ceterum æstiuia ibi habuere, quia Ecbatana Aquiloni obuersa, per æstatem frigent, cum in Asia passim vapor solis omnia accendat. Athenæus 12, 2. *Persarum reges Susis hyemant, æstiuant in Ecbatanis, in Persepoli*

sepeli per autumnum morati, Babylone vero anni reliqua parte. Parthorum etiam reges ver-
traducunt Rhagis, hyemant Babylone, in Hecatompylo, quod ex anno superest, transseunt.
Hic itaque Rhagas pro Ecbanis nominat, cum Curtio facit Strabo lib. 16. qui de Ctesiphonte pago locutus, inquit: ibi Parthorum reges in hyeme propter aeris temperiem de-
gere solent: astate vero in Hyrcania & Ecbanis agunt. De Ctesiphonte idem Ioseph.
scribit sine lib. XVIII. & Marcellin. pr. lib. XXIX. Dio Prutheus princ. orat. 6. de Dio-
gene Synopaeo: vivebat nunc quidem Corinthi, nunc autem Athenis. Dicebat autem se
invitari regis Persarum vivendi rationem. Quippe ut ille hyeme quidem in Babylone & Sus-
si, interdum autem in Baetris, in serenissimis totius Asiae locis: astate autem in Ecbanis
Medicae provinciae viveret, ubi fere semper aer frigidissimus est, similisque aetas hyemi circa
Babylonem: ita etiam se mutare habitationem iuxta anni tempora. Raderus. fere ex lib. 1.
Brisson. de regno Pers. pag. 46. Vbi tamen & in praecedentibus paginis alia multa eo
pertinentia traduntur, ex variis scriptoribus, quibus adde Plutarch. cap. 10. de profect.
virtut. sent. Diogenes suam Athenis Corinthum, Corinthoque Thebas transitionem, regis
Persarum migrationibus comparabat, vere Susi, hyema Babylone, astate in Media commoran-
tis. Strabon. lib. 11. Ecbatana &c. ibi aestiva habent reges (Parthi) frigida enim est Media:
hyberna Seleucia Tigridi imposita prope Babylonem. Vbi veriores, ut reor, eius moris ra-
tionem reddit a temperie aeris, quam in citato loco ex lib. 16. ubi dicit propter anti-
quam urbis dignitatem id ita observatum. Aelian. hist. an. 3. 13. 8. de gruidibus: more re-
gis Persarum aestiva ac hyberna conficiunt: cuius homines admirabilem sapientiam ad depre-
hendendam caeli commoditatem existimant, illiusque retro citroque Susi migrationes ad Ecba-
na peragatas praedicant. Plutarch. cap. 3. an vitiosit. ad infelic. suffic. Meurocles, qui
hyeme inter oves, astate in vestibulis templorum dormiens, prouocat ad certamen de felicitate
Persarum regem Babylone hyemantem, & aestivo tempore in Media degentem. Suggillat
haec causa Persarum regem Xenophon in orat. de Agefilao, hunc cum illo comparans:
Augebam ei latitiam & illa, quod se quidem sciret absque animi agitudine posse deum dis-
positione vii: illum vero videret aestus & frigora fugere, ac propter imbecillitatem animi non
fortium virorum, sed debilissimarum bestiarum vitam imitari. Pertinere videtur eodem
Arist. de mirabil. auscult. cap. XXV. de multitudine scorpionum circa Susa. ubi verba
sunt diadema, non de fortuito aliquo transitu, sed de hoc solenni itinere accipio. Eam
mutationem aliis quoque Persis in usu fuisse, populo, ut sit, regem imitante, video ex
Agatarchide lib. 1. cap. 1. apud Photium Cod. CCL. Erythras quidam genere Persa tem-
pore hyberno ad Pasargadas commigrabat, & sub ortum veris ad rem suam familiarem redi-
bat, tum aliam ob utilitatem, tum ut aliquam vita sua voluptatem hac ratione indulgeret.
Persarum regem imitatus hic etiam est Xerxes ille togatus (sic enim Lucillum a Tu-
berone vocari solitum accepimus) qui a Pompeio reprehensus, quod villam optime ad astate
tem comparasset, verum habitationi brumali fecisset incommodam: aridius, putasne minus
me, inquit, quam grues & ciconias sapere, quin cum temporum articulis commutem di. 25?
Plutarch. Lucullo cap. LXXXII. Idque Romae vulgo fieri solitum innuunt illa Flori 3.
12. 7. Tibur nunc suburbanum, & aestiva Praeneste delicia. ubi notam e. vide. Sueton.
Galb. 4. 8. Tusculum, ubi aestivare consueverat. & Vespas. 24. 1. Ostias, ac Reginae turris,
ubi aestivare quotannis solebat, petiit. Contra Augustus in vita 72. 4. per annos amplius
quadraginta eodem cubiculo hieme & astate mansit: quamvis parum salubrem valetudini
sue urbem hieme experiretur, assidueque in urbe hiemaret. Forte sic quoque suo exem-
plo cupiens obuiam ire corruptis moribus, cum ea tempestate, Horatio Epist. 1. 1. 91.
recte, etiam pauperes mutarent

canacyla, lectos,
Balnea, torfores

Vade

Comment. in Curtium. lib. 5. cap. 8. n. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 9. 11. 13. 16.

Vade in l. 1. §. 3. de aqua quotid. & est. *dicimus vestimenta aestiva, salus aestiva, castra aestiva.* Vide Tiraquell. de nobilit. cap. XXXII. num. CXXXI.

5, 8, 2. *STADIA M. D.*) Quadraginta septem (stadiis minus quatuor) milliaria Germanica, Italica centum & octoginta septem eoque amplius.

5, 8, 3. *TRIGINTA MILLIA*) Mihi fide hic dignior Arrian. 3. 4. 12. Darium ab Ecbatanis fugisse, *cum exercitu equitum trium millium, pedum sex millium.*

5, 8, 4. *FUNDITORVM*) Peculiaris ista manus, non comprehensa numero 30000. superiorum; lenis nimirum hæc armatura. Adde infra ad 5, 12. 4.

VRBIS) Expungunt hoc alii: ego necessarium putem. tam enim urbi quam regioni vult fuisse præpositum: quod ita non semper solere notavi supra ad 5, 7. 4. & vero nulla suspicio est hæc verba ab alio quam auctore, hic fuisse inserta.

5, 8, 5. *IMPEDIMENTORVM*) Alii *impedimentorumque*: quod scilicet laxis ea nolent committi: sed nihil mutandum puto. Hi enim iumentorum, currum &c. custodes, rectoresque erant; nec tamen obstabant, quin ubi res posceret, extra ordinem militare præsidium adderetur.

5, 8, 6. *CONSILIO*) Ne te fallat Vir Doctus in Hist. Fori Rom. 3. 13. qui putat fuisse hic *gregarios simul cum illustribus convocatos.* Certe enim non fuerunt. non hoc ex sua maiestate duxisset Darius: & ut hoc parum validum arbitris, ipsam historiam inspicere, nullam de cuiusquam gregarii admixtione suspicionem ibi reperies. nisi id vnum quod sequitur: *ex multis millibus &c.* sed ea oratio etiam sibi constat, si ad duces præsentis, quamquam absentibus eorum copiis, referatur. Sane fraudi fuit Erudito Viro lectio alia & deteriore quorundam codicum: *Concilio*, quod, ut ibidem illo ostendit, *ad plebecule tenere coactæ turbam fere referitur.* Scio tamen sæpe confundi, seu quod promiscue vsurpari solita essent; siue proclivis vnius literæ error multis in locis observatum ab auctore discrimen sustulit.

5, 8, 7. *ETIAM*) Vide ne legendum, *id iam.* Acidalius.

5, 8, 9. *NON HERCVLE*) *Nam proditores etiam iis quos anteposuit, inuisi sunt.* Tacit. 1. 58. 2. cui loco referuamus, quæ hac de re fueramus dicturi.

5, 8, 11. *IN REGNO*) Eadem fortuna Mithridatis fuit: eadem Iugurthæ: quem Florus 3. 1. 12. *finium suorum regni que fugitivum* venuste appellat, quomodo fere Cyprianus lib. 4. de idol. vanit. Iudæos soli & cali sui profugos. Quo loco male distinguitur: *Dispersi & vagabundi vagantur soli.* Et cali sui profugi per hostiis aliena iactantur. Sic Curt. 5, 12. 2. *Terrarum orbis exul.*

5, 8, 13. *VIVVS*) Sic apud Sueton. cap. 42. Nero querebatur se *invidiæ & incognita pati, qui imperium suum vivus amitteret.* Id enim nondum acciderat Romæ: qui enim id tenerant, non nisi cum spiritu posuerunt, excepto Sylla qui sponte abdicavit. reliquis cordi fuit, quam apud Liu. 24. 22. 8. marito Demarata sæpe ingerit, Dionysii tyranni vox: *qua pedibus tractum, non insidentem equo relinquere tyrannidem dixerit debere,* quod quidem aliter alii referunt. Hoc fere modo Bassis imperium Selimi poscentibus, pater eius Baiasites: *quam quidem diu superstes ipse foret, imperium se nemini traditurum respondit.* Leunclau. Annal. Turc. Cicero ad Attic. 3. 10. de sua dignitate & opibus: *Hic utrum tandem sum accusandus, quod doleo; an quod commisi, ut hæc aut non resinerem (quod facile fuisset, nisi intra parietes meos de mea pernicie consilia inveniatur) aut certe vivus amitterem?* Quare typographicum potius sphalma arbitror, quod in Popmæ notis hic Curtii locus; item iste Suetonii sic referuntur, ut pro *vivus* utrobique sit expressum, *vnius.* quamquam sic quoque legi aiunt in Palatino primo.

5, 8, 16. *GENTISQVE*) Cuius autem gentis nobilitatem laudat Darium